

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Svanelilles Vise Efter-Klang

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Svanelilles Vise Efter-Klang", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1817_306_15-intro-shoot-idm94.pdf (tilgået 18. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Grundtvigs gendigtning

Såvel forlægget som Grundtvigs gendigtning handler om den unge pige Svanelille, der bliver forført og gravid, og som dør kort tid efter, at hun har født tvillingesønner. De vokser dog op og får kendskab til deres ophav. Da de er gamle nok, konfronterer de faderen, kongen af Sverige, hos hvem deres højgravide mor havde søgt tilflugt, med hans hårdhed. Han tilbyder dem det halve kongerige, men de slår ham ihjel, hvorefter de må leve som fredløse. Den hr. Karl, der i begyndelsen af visen havde udvist en nidkær, men i kraft af ordet 'binde' flertydig interesse for Svanelille, forsvinder ud af visen uden at efterlade sig andet spor end Svanelilles flugt.

Ud fra forlæggets 32 strofer når Grundtvig i sin gendigtning op på 36. Forøgelsen består blandt andet i en uddybelse af fødselssituationen ved hjælp af traditionelle folkeviseformler og et ordforråd, der også kendes fra andre viser. Derudover gør han navnene på de nyfødte tvillingdrengene til en slags gådegætning (strofe 22). Hertil kommer, at han ændrer omkvædet fra "For hun haver snakket med svenden udaf Sverrig" til "Men Svensken har Svanelil daaret". Hermed øger han skylden hos forføreren, idet 'daaret' betoner forførelsen stærkere end det neutrale 'snakket'. Den tilsyneladende uoverensstemmelse mellem det oprindelig omkvæds "svend" og forføreren høje sociale status bliver således også udjævnet. Omkvædets 'Svensken' kan både være en svensker i al almindelighed og selve den svenske konge. Derudover henlægger Grundtvig en del af begivenhederne fra Lunde Marke til selve Lund, som var dansk indtil midten af 1600-tallet.

Grundtvigs gendigtning kan kaldes en kunstballade. Forlæggets uprætentiøse rimstilling abcb er erstattet af krydsrim, abab, og den fri udfyldning af tryksvage stavelser i Syvs version er ændret til regelmæssige trefodsjambe med skiftevis kvindelig og mandlig udgang.

Historie eller poesi?

Visen har en så spinkel tilknytning til historiske begivenheder, at hverken sønnen Svend Grundtvig (i sit arbejde med visen, trykt i DgF bind 5,2, 1890, s. 12 f.) eller Grundtvig senior prøver at udrede dem — til trods for, at der optræder en svensk kong Erik. I Syvs efterskrift, "Antegnelser", erkender han, at heller ikke han kan henføre kong Erik til en bestemt historisk person (Syv 1695, del 4, vise 22, antegnelsen ikke genoptrykt i DgF). Dette har Grundtvig formentlig vidst, idet han havde et eksemplar af netop Syvs bog (opført i Bogfortegnelsen fra 1839 som nummer 2.452, men Grundtvig har efter al sandsynlighed haft den siden 1810'erne, hvor han gendigter flere viser herfra). Det, der for Grundtvig var ungdommens folkeviseutgave, Bertel Christian Sandvigs og Rasmus Nyerups *Levninger af Middel-Alderens Digtekunst*, bringer ikke visen (Sandvig & Nyerup 1780-1784; også opført i Bogfortegnelsen fra 1839). Den svenske udgiver Arvid August Afzelius har gættet på, at "kong Erik" kunne være Erik Læspe (*Swenska Folkets Sago-Häfder, eller Fäderneslandets Historia, sådan hon lefwat och till en del ännu lefwer i Sägner, Folksånger och andra Minnesmärken. Till läsning för folket*, bind 4, 1851, s. 30 og 209 (2. udg.); [1. udg. 1839]). Grundtvig kan i 1817 ikke have kendt svenskeren Afzelius' folkeviseutgave.

Flemming Lundgreen-Nielsen antyder, at ligesom Svanelilles sønner er 16 år, da de hævner deres far, er det ved udgivelsen 1817 16 år siden, englænderne sejlede bort med flåden, så måske tiden var inde til revanche (Lundgreen-Nielsen 1980, s. 732).